

3.7.2026

Sosiaali- ja terveysministeriö  
Lausuntopalvelu.fi**ASIA Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 54 ja 57 §:n muuttamisesta VN/8063/2025**

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:n lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 54 ja 57 §:n muuttamisesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa muutettaisiin hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen ja johtamiseen liittyvää sääntelyä sekä sosiaali- ja terveystalouden hankintaan liittyvää sääntelyä. Terveystaloudella muutettaisiin vastaavan lääkärin vastuisiin ja tehtäviin liittyvää sääntelyä sekä sääntelyä koskien hyvinvointialueen menettelyä tilanteessa, jossa hoidon lakisääteiset enimmäisajat ovat vaarassa ylittyä.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hyvinvointialueiden mahdollisuuksia valita järjestämisvastuullaan olevien sote-palveluiden tarkoituksenmukaisin toteutustapa on parannettava. Ohjelman tavoitteena on purkaa lainsäädännöstä monituottajuuden esteitä, ja siten lisätä hyvinvointialueiden mahdollisuuksia järjestää palveluita tehokkaalla ja ennen kaikkea alueiden asukkaiden näkökulmasta laadukkaalla, vaikuttavalla ja kustannustehokkaalla tavalla.

Hyvinvointialueen riittävään omaan palvelutuotantoon liittyvää sääntelyä on hallitusohjelman mukaan arvioitava ja tarvittaessa kevennettävä. Sääntelyn tulee mahdollistaa hyvinvointialueiden tarkoituksenmukainen toiminta ja yhteistyö, myös yhtiömuodossa, eikä sääntely saa luoda keino-keinoista estettä palveluiden hankkimiselle yksityiseltä palveluntuottajalta, kolmannelta tai neljänneltä sektorilta.

Hallitusohjelmassa todetaan lisäksi, että sote-järjestämislain 12 §:ssä säädetystä päivityksen hankinnan kiellosta soveltuissa päivitystoiminnoissa ja niin kutsutusta virkalääkärivaatimuksesta hoidon tarpeen arvioinnissa luovutaan perustuslain ja potilasturvallisuuden mahdollistamissa rajoissa. Hallitusohjelman mukaan myös palveluseteliä koskevaa sääntelyä täsmennetään.

Esityksen tavoitteena on parantaa hyvinvointialueiden mahdollisuuksia toteuttaa järjestämisvastuunsa edellyttämä palveluiden tarkoituksenmukainen tuotantorakenne. Esityksellä poistetaan eräitä palveluiden hankintakieltoja sekä selkeytetään hyvinvointialueen riittävään omaan palvelu-

3.7.2026

tuotantoon liittyvää sääntelyä ja siten mahdollistetaan hyvinvointialueille aiempaa laajempi liikumavara palvelutarpeeseen vastaamisessa hyvinvointialueen parhaaksi katsomalla palveluiden tuotantorakenteella.

Esityksen tavoitteena on myös selkeyttää hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon johtamiseen liittyvää sääntelyä. Ehdotuksen mukaan hyvinvointialueen johtamisessa sekä sen toiminnan ohjauksessa ja valvonnassa olisi oltava lääketieteen, sosiaalitieteiden ja hoitotieteen asiantuntemusta. Osana johtamiseen liittyvää kokonaisuutta selkeytettäisiin myös hyvinvointialueen vastaavan lääkärin lainsäädännöllistä asemaa.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää lausuntopyynnöstä.

Lausunnonantajan lausunto:

#### **Kommentit riittävää omaa palvelutuotantoa koskevista muutoksista (sote-järjestämislain 8 §)**

LPY kannattaa ehdotettua lakimuutosta, koska nykyinen riittävän oman palvelutuotannon vaatimus on ollut tulkinnanvarainen ja rajoittanut hyvinvointialueiden mahdollisuuksia toteuttaa tarkoituksenmukaisia palvelukokonaisuuksia.

Yhdistyksen mielestä lainsäädännössä on selkeästi eriytettävä toisistaan hyvinvointialueiden järjestämisvastuu ja niiden oma palvelutuotanto. Hyvinvointialue vastaa aina palveluiden järjestämisestä ja yhteensovittamisesta, palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta ja laadusta sekä ohjauksesta ja valvonnasta. Ehdotettu muutos vahvistaa hyvinvointialueiden mahdollisuuksia parantaa järjestämisvastuullaan olevien palveluiden saatavuutta ja kustannusvaikuttavuutta monituottajuutta hyödyntämällä. Keskeistä on hyvinvointialueiden vahva tilaaja-, ohjaus- ja valvontaosaaminen, ei se, kuinka suuren osan palveluista ne tuottavat itse.

Hyvinvointialueiden on aina valittava palveluiden tuottamistapa tarkoituksenmukaisella tavalla: palvelut järjestetään alueen asukkaille laadukkaasti, vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti.

#### **Kommentit päivystyksen palvelujen hankintaa koskevista muutoksista (sote-järjestämislain 12 §)**

LPY:n mielestä päivystyksen hankintakiellon lieventäminen on oikeansuuntainen muutos. Se voi parantaa palveluiden saatavuutta alueilla, joilla hyvinvointialueen oma tuotanto on vaikeasti ylläpidettävissä. Muutos mahdollistaa päivystyksen rajatun hankinnan yksityisiltä palveluntuottajilta.

#### **Kommentit hoidon tarpeen arviointia koskevista muutoksista (sote-järjestämislain 12 b ja 15 §:t)**

LPY kannattaa muutosesityksiä, koska ne vähentävät nykyisen sääntelyn jäykkyyttä. Hoidon tarpeen arvioinnin ja potilaaksi ottamisen siirtäminen yksityisille palveluntuottajille hyvinvointialueen ohjauksessa mahdollistaa sujuvammat hoitopolut ja vähentää päällekkäistä työtä.

Yhdistys huomauttaa, että palveluiden järjestämisvastuu säilyy aina hyvinvointialueella. Hyvinvointialueen on jatkossakin määriteltävä järjestämiensä palveluiden valikoima, hoitoon ottamisen perusteet, yhtenäiset hoidon perusteet ja niiden soveltaminen. Yksityisen palveluntuottajan on toimittava näiden periaatteiden mukaisesti.

3.7.2026

**Kommentit hyvinvointialueen velvollisuutta hankkia palveluja muualta koskevista muutoksista (terveydenhuoltolain 54 §)**

LPY kannattaa hyvinvointialueen informointivelvoitteen kirjaamista lainsäädäntöön. Pelkkä potilaan informointi ei kuitenkaan riitä vaan hänelle on tarjottava tosiasiallinen mahdollisuus saada hoito esimerkiksi palvelusetelillä tai ostopalveluna, jos hoitotakuu ei muutoin toteudu.

Yhdistys muistuttaa, että suomalaisilla on oikeus hakeutua hoitoon toiseen EU-maahan ns. terveydenhuollon rajalain mukaan ilman odotusaikoja.

LPY ehdottaa erikoissairaanhoidon tavoitteeksi seuraavaa: Jos potilas ei ole saanut tarvitsemaansa palvelua kolmessa kuukaudessa lähetteen saamisesta, hänellä on oikeus hakeutua hoitoon yksityiselle palveluntuottajalle kotimaassa samoilla ehdoilla kuin nykyisin toiseen EU-maahan.

**Kommentit hyvinvointialueen johtamisessa edellytettävää asiantuntemusta koskevista muutoksista (sote-järjestämislain 8 §)**

LPY:n mielestä asiantuntemusvaatimusten täsmentäminen on perusteltua. Se vahvistaa laadusta johtamista hyvinvointialueilla. On kuitenkin tärkeää, ettei sääntely johda jäykkään organisaattiorakenteeseen vaan jättää alueille liikkumavaraa.

**Kommentit vastaavaa lääkäriä koskevista ehdotuksista (terveydenhuoltolain 57 §)**

LPY kannattaa ehdotusta vastaavan lääkärin roolin selkeyttämisestä hyvinvointialueilla. On tärkeää, että yhdellä selkeästi nimetyllä taholla on vastuu terveydenhuollon sisällöllisestä johtamisesta, ohjauksesta ja valvonnasta. Vastaavan lääkärin roolin vahvistaminen tukee yhtenäisten hoidon perusteiden noudattamista, potilaiden yhdenvertaisuutta ja potilasturvallisuutta.

Yhdistyksen mielestä on tärkeää, että vastaavan lääkärin tehtäviä voidaan delegoida ja että vastuulääkärin ohjaus kattaa myös muilta toimijoilta hankitut palvelut.

Voimassa olevan sote-valvontalain mukaan jokaisella yksityisellä palveluntuottajalla on oltava hoidosta vastaava lääkäri. Yhdistys muistuttaa, että myös julkisen sektorin palveluntuottajat tulevat myöhemmin valvontalain soveltamisalan piiriin.

**Muut huomiot esityksestä**

LPY:n mielestä lakien muutosesitykset ovat kannatettavia ja ne edistävät monituottajamallin nykyistä laajempaa käyttöönottoa. Ne vahvistavat hyvinvointialueiden mahdollisuuksia hyödyntää yksityistä palvelutuotantoa tarkoituksenmukaisella tavalla ja selkeyttävät terveydenhuollon johtamista.

Pidämme tärkeänä, että hyvinvointialueita kannustetaan monituottajamallien käyttöönottoon ja niitä tuetaan konkreettisesti palveluhankintojen toteuttamisessa ja palvelusetelien käytössä. Eri-tyisesti pienten ja keskusurten palveluntuottajien osallistumismahdollisuuksiin on kiinnitettävä huomiota. Hankintojen tulee olla sellaisia, että erikokoisilla yrityksillä on edellytykset osallistua hankintakilpailuihin ja palveluiden tuottamiseen.

3.7.2026

Lainsäädäntömuutosten lisäksi tarvitaan vahvaa toimeenpanoa. Hyvinvointialueiden on otettava käyttöön palveluseteleitä ja ostopalveluita aina silloin, kun ne ovat asiakkaiden hoitoonpääsyn ja palveluiden saatavuuden kannalta tarkoituksenmukaisia. Hoitotakuun määräajan ylittyessä asiakkaalle pitää aina tarjota tosiasiallinen mahdollisuus saada tarvitsemansa palvelu toiselta palveluntuottajalta.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen  
toiminnanjohtaja